

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA MASA KÜLTÜRÜ

Bülent Ağaođlu

İstanbul, 11.2015

ALINTILAR

Yavuz Selim Uysal : “Osmanlı toplumunda ise masa ve koltuk kültürü Tanzimatlaşma serüveniyle başlar. 18. yüzyıla kadar koltuk ve masa kültürü Osmanlı devletinde yoktur. Resmi makamlarda ilk başlarda hasır, daha sonraki dönemlerde ise minder kullanılırdı. Yemekler yerde, sini şeklinde bir sofrada sünnet üzere yenilirdi. Kuvvetle muhtemeldir ki Fuzulî de Leyla ile Mecnun mesnevisini bir rahlede ve bir minderde yazdı.” <http://insanvehayat.com/hasiraltindan-koltuk-sevdasina-minder-ve-koltuk/>

“O zamanlar masa kültürü yok. Masa ancak Kanuni döneminden sonra yerleşmeye başlamış.”
<http://www.haberturk.com/polemik/haber/760779-musulman-diyeti-nasil-olur>

“120 tablo görseli eşliğinde, bize Rönesans’tan günümüze Avrupa’da ve Türkiye’de, masa konulu figürleri tanıttı. Masa kültürü Türklere çok daha sonraları geldiği için gösterilen eserler tabii ki de Batı ağırlıklıydı.”
<http://oykununevhali.blogspot.com.tr/2014/02/konusan-masa-tablo-oyku.html>

“Masa kültürü biz Türklere çok sonraları kabul görmüştür”.
<http://www.yeniufukgazetesi.com.tr/yazarlar.php?yazarid=54&yaziid=2467#sthash.KNb2FZFo.dpuf>

“Tanzimat’ın, Mustafa Reşid Paşa ve özellikle Ali ve Fuad Paşa’lar gibi kurucuları, Batı’nın askeri ve idari yapısını Osmanlı Devleti’ne aktarırken Batı’nın günlük kültürünü de, başta görev yaptıkları mekanlar olmak üzere, etkin bir biçimde yerleştirmeye çalışmışlardır. Giyim, ev eşyası, paranın kullanılışı, evlerin stili, insanlararası ilişkiler “Avrupalı” olmuştur (Mardin, 1995a: 13; Ayrıca bakınız: Findley, 1996: 225 - 230).

Yeni Türk elitinin bazı hedeflerinin gerçekçi olmadığını Lewis şöyle dile getirmektedir (Lewis, 1993: 97): “Bu değişikliklerin amacı, Osmanlı hükümet cihazına ve personeline Avrupa’daki benzerlerinin adlarını ve dış görünüşünü verme, sadrazama ve çalışma arkadaşlarına “nazır” adını verme, onlara redingot giydirme, büro, masa ve yeni redingotlu astlar sağlamaktır ki bunlar modern bir devlet idaresi oluşturmak için yeterli olmaktan çok uzaktı.”
<http://iibfdergi.cumhuriyet.edu.tr/archive/tanzimat%20d%C3%B6neminde%20osmanli%C4%B1%20b%C3%BCrokratik%20ya%20p%C4%B1%20ve%20d%C3%BC%C5%9F%C3%BCncesinin%20de%C4%9Fi%C5%9Fimi.pdf>

“Türk medeniyetinde masa çok az kullanım alanı bulabilmiştir. Bu sebeple Türk sofrası yüksekçe bir sehpa üzerine konulan geniş bir bakır siniden ibarettir. Bu sofranın etrafına bağdaş kurularak veya çökülerek oturulur, ekseriya tek tabaktan tahta kaşık veya elle yenilir. Sofrada bulunanların en yaşlısı -ki bu baba veya dede olabilir- başlamadan başlanmaz, besmele ile başlanan yemek "elhamdülillah" ibaresi ile biter.” <http://www.akintarih.com/turktarihi/osmanli/aile/aile.htm>

“Türkiye’nin Müslüman halkı, Tanzimat’ın 1839’daki ilânına kadar yemeklerini hep eski usulde, hep yerde yedi. Masa ve çatal kavramları günlük hayatımıza Tanzimat’tan sonra girdi ama daha önceleri yabancılar için bazı istisnalar yapıldığı da oldu.” <http://www.haberturk.com/yasam/haber/859707-murat-bardakci-yazdi>

“Sultan II. Mahmut Saray geleneklerinde değişiklikler yaptı. Sarayda Avrupalı davranışlar başladı. Masa, sandalye, porselen, tabak, çatal, kaşık kullanılmaya başlandı. Kıyafetler modernleştirildi.” <http://www.mevzuatdergisi.com/2005/04a/05.htm>

“Soba, sandalyeler hepsi 19’yy in ortalarından sonra Osmanlı evlerine giren eşyalardır.”
<http://www.sakarya.bel.tr/tr/Haber/osmanli-sosyal-hayati-konusuldu/2284>

“Osmanlı romanının da ortaya koyduğu gibi, 19. yüzyılın sonuna doğru birçok seçkin Osmanlı’nın gündelik yaşam kültürlerinde önemli değişiklikler oldu. Saray mensupları başta olmak üzere üst tabaka Fransa’dan mobilya ithal etmeye başlamışlardı; ama kısa bir süre sonra İstanbul’daki ustalar da sandalye, masa ve komodin imal etmeye başladılar.”
http://www.fatih.edu.tr/~ayasar/HIST349/Suraiya%20Faroghi_Osmanli_Kulturu.pdf

“1830: “Sanayi Devrimi”, “Tanzimat” Ve “... Avrupalı Tarz...”

“Sanayi Devrimi”nin etkileri, İstanbul başta olmak üzere İmparatorluğun tümünde yoğun bir biçimde hissedilmiştir. Bunun ilk belirtileri, 1830’lu yıllarda “Tanzimat” adı altında başlatılan değişim ve ülkeye her alanda olduğu gibi, sanayi ve tasarım alanında da yeni örgütlenme düzeni ve yasal düzenlemeler getirmişti. En büyük yeniliklerden birisi, Müslüman-gayrimüslim ayırımının ortadan kaldırılmasıydı. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak, “Sanayi Devrimi”nin yeni ürünleri ile desteklenen Batılı yaşam biçiminin isteklerini karşılamak için gereken sanayi ortamı oluşmuştu. (Resim: 12, 13, 14, 15)

Bu değişim, aynı zamanda yeni bir mekan kimliğinin merkezini de İstanbul'da yaratacaktı: Yüzlerce yıl boyunca bir Anadolu geleneği ve kimliği olan "Halı-sedir- sandık' üçlüsü, artık "İskele-masa-dolap" üçlüsünün oluşturduğu yeni bir kimlik ile karşılaşıyordu. (Resim: 16, 17)" <http://www.underkucukerman.com/tr/gecmisten-gelecege-adoluda-malzeme-ve-mimarlik/>

"18. yüzyılın sonlarından itibaren daha çok bir iç dekorasyon malzemesi olarak Osmanlı saray ve konaklarına girmeye başlayan masa-sandalye ve Avrupa stili porselen tabaklar ve çatal-bıçak takımları Sultan II. Mahmud'un saltanatının son döneminde itibaren yavaş yavaş işlevsel olarak kullanılmaya başlanmıştır."

https://www.academia.edu/7701379/_Osmanli%C4%B1_K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BCnde_De%C4%9Fi%C5%9Fen_Sofra_A_dab%C4%B1_Alaturka- Alafanga_%C4%B0kilemi_Toplumsal_Tarih_no.231_2013_p.22-28

ALINTI EKLENEBİLECEK BAZI KAYNAKLAR:

<http://blog.modoko.com.tr/osmanlida-mobilya-kulturu-ve-sultanin-sifreli-masasi/>

<http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/ARTIKO%C4%9ELU-P%C4%B1nar-BATILIA%C5%9EMA%E2%80%99NIN-OSMANLI-A%C4%B0LE-YA%C5%9EAMINDAK%C4%B0-%C4%B0ZLER%C4%B0.pdf>

<http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/DEM%C4%B0RARSLAN-Deniz-OSMANLI-BARINMA-K%C3%9CLT%C3%9CR%C3%9CNDE-HAREM-OLGUSU-VE-MEK%C3%82N-TASARIMINA-ETK%C4%B0LER%C4%B0.pdf>

https://www.academia.edu/4709368/Ge%C3%A7_D%C3%B6nem_Osmanli_%C3%82d%C3%A2b- Mu%C3%A2%C5%9Feret_Kitaplarında_Sofra_%C3%82d%C3%A2b%C4%B1_Table_Manners_In_Late_Ottoman_Etiquette_Books_Akademik_Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar_Dergisi

http://www.nedimatilla.org/index.php?option=com_content&task=view&id=759&Itemid=69

http://foodinlife.com.tr/haber/23966/Yer_Sofrasından_Masaya_Osmanli_Kulturunde_Alafanga_Sofra_Duzeni

<http://blog.milliyet.com.tr/osmanli-da-catal-kullanimi-neden-bu-kadar-gec-/Blog/?BlogNo=394593>

<http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/51.php>

<http://www.turkish-cuisine.org/print.php?id=199&link=http://www.turkish-cuisine.org/turk-yemek-kulturu-202/turklerde-yemek-yeme-aliskanliklari-199.html>

<http://www.hurriyet.com.tr/masanin-tarihi-11585498>

<https://sandalyenedir.wordpress.com/2014/12/11/tekerlekli-sandalye-ve-masanin-tarihi/>

Berkes, N., (1975), Türk Düşününde Batı Sorunu. İstanbul: Bilgi Yayınları.

Esemenli, D., (2002), Osmanlı Sarayı ve Dolmabahçe. (1. basım) İstanbul: Homer Kitapevi ve Yayıncılık.

Işın, E., (1999), İstanbul'da Gündelik Hayat. İstanbul: YKY Yayınları.

Lewis, R., (1973), Osmanlı Türkiye'sinde Gündelik Hayat. İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları.

-----,

FOTOĞRAFLAR

http://www.steps365.com/haber_detay.php?haber_id=2217

<http://www.galerialfa.com/en/Engraving-Gallery.html?artist=10>

http://www.obarsiv.com/dokumantasyon/gazetevedergiler/img/ragip_pasa_kutuphanesi-1.jpg

[http://www.gateofturkey.com/section/en/713/7/culture-and-art-other-printing-and-libraries#prettyPhoto\[mixed\]/8/](http://www.gateofturkey.com/section/en/713/7/culture-and-art-other-printing-and-libraries#prettyPhoto[mixed]/8/)

<http://haricihaber.com/wp-content/uploads/2012/01/osmanli-kitap-medrese.jpg>

<http://www.makaleoku.org/osmanlilarda-kutuphane-kulturu-ve-bilimsel-yasama-etkisi/>

SORULAR

ARAMA KELİMELERİ

"osmanlı'da masada çalışma"

"osmanlı'da masa kullanma"

"türklerde masa kullanma"

"türklerde masada çalışma"

Türklerde masa kültürü

siniden masaya;

katiplerin masada çalışması Osmanlı

"masa kültürü"

"masanın tarihi"

osmanlı'da masada çalışmaya başlama

kültürümüzde masa

"Masa kullanmadığımız için yazılı kültür gelişmedi"

"Masa kullanmadığımız için"

Masa Tanzimat Osmanlı

Osmanlı'da kütüphane mobilyaları

Osmanlı'da çalışma mobilyaları

türklerde "çalışma mobilyaları"

osmanlı "kütüphane malzemeleri"

çalışma masası osmanlı

ÇALIŞMA İÇİN İLAVE YAPILACAKLAR

Osmanlı Kitap Kültürü

https://www.academia.edu/11305144/Kitap_K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BC_%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1n%C4%B1n_Genel_Seyri_Bir_Medhal_A_general_Overview_of_Studies_on_Book_Culture_An_Introduction

<http://www.kitapyurdu.com/kitap/osmanli-kitap-kulturu-amp-carullah-efendi-kutuphanesi-ve-derkenar-notlari/362671.html>

<https://www.academia.edu/10670585/Osmanli%27n%20Kitap%20K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BC%20Carullah%20Efendi%20Sempozyumu%2014%20Eubat%202015>

<http://www.ilem.org.tr/etkinlikler/251/826/515/osmanli-kitap-kulturu-c-rullah-efendi-sempozyumu>

<http://dijitalhayat.tv/dijital-dunya/dijital-kultur/dijital-cagda-yok-olan-kitap-kulturu-klasik-cagda-nasildi>

http://www.ilem.org.tr/pdf/osmanli_kitap_kulturu-brosur.pdf

Demirarslan, D.-Aytöre, S., (2005), "Türklerde Oturma Mobilyasının Öyküsü", Arredamento Mimarlık Dergisi, Kasım, 119-125.

Demirarslan, Deniz: "Batılılaşma Etkisiyle Osmanlıda Oturma Mobilyasının Gelişimi, ", Arkeoloji Sanat Dergisi Sayı 122 Mayıs 2006., , (2006) Tez:

Demirarslan, D., (2006), "Osmanlı'da Modernleşme/Batılılaşma Sürecinin İç Mekân Donanımına Etkileri", Erdem, 45-46-47, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

Değirmenci, Tülün : "Bir Kitabı Kaç Kişi Okur? Osmanlı'da okurlar ve okuma biçimleri üzerine bazı gözlem-ler", Tarih ve Toplum Yeni Yaklaşımlar 13 (Güz 2011): 7-43

Değirmenci, Tülün : "Osmanlı'da Kamusal Okuma: Hamzanâmeler," 18. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu: Süreklilik ve Değişim Çalıştayı, İstanbul Şehir Üniversitesi, 11-13 Haziran 2013 (Davetli Konuşmacı)

Öztürk, Zehra: " Osmanlı Döneminde Kıraat Meclislerinde Okunan Halk Kitapları", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi I, 5/9 (2007): 401-445

Özer Soysal, "Osmanlıda Neler Okundu, 'Kütüphane Kurumu' Nasıl Algılandı, Kurumlaşan 'Gelenek' Yoksa 'Kütüphane Kültürü' Müydü?", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 50/2 (2010): 163-17

Değirmenci, Tülün : "Osmanlı'da Okurlar ve Okuma Biçimleri Üzerine," Bilkent Üniversitesi Tarih Topluluğu Seminerleri, 1 Aralık 2011, Bilkent Üniversitesi, Tarih Bölümü (Davetli Konuşmacı).

Değirmenci, Tülün : "Bir kitabı kaç kişi okur? Osmanlı'da Okurlar ve Okuma Biçimleri Üzerine Bazı Gözlemler," Orient-Institut İstanbul ve Koç Üniversitesi Tarih Seminerleri, Orient-Institut İstanbul, 19 Ekim 2011 (Davetli Konuşmacı).

Değirmenci, Tülün : "Resimli Meddah Kitapları ve Tulû'î'nin Paşanâme'si," Minyatür Buluşması, İstanbul Cemal Reşit Rey, 21 Mayıs 2011 (Davetli Konuşmacı)

Değirmenci, Tülün : "To be Read or to be Heard: Reading Culture and Circulation of the Books in Ottoman Istanbul," Codicología E Historia Del Libro Manuscrito En Caracteres Árabes, Madrid, CCHS-CSIC, 27-29 de mayo de 2010, Madrid, İspanya.

<http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/zfwt/article/viewFile/20/goker>

-----,

Danışılacaklar

Önder Küçükerman

İsmail Erünsal

-----,

http://www.kitapyurdu.com/index.php?route=product/search&filter_name=FINDLEY

<http://www.underkucukerman.com/tr/kisi-cevre-iliskilerinde-cagdas-gelisimler-ve-oturma-eylemi/>

“tarih boyunca insanlar nasıl kitap okurlardı” konusunda bilgi derlemeli.

"nasıl kitap okunurdu"

nasıl kitap okurlardı

"osmanlı'da yazma okuma"

"osmanlı'da kitap okuma"

“osmanlı'da okuma kültürü”

TTOK dergisi 1980-1990 arasını tekrar tara. Çg dışında da bir yazar yazmış olabilir.

“Kitap kültürünün, Türkiye’de hak ettiği ilgiyi bulamamakla birlikte, Osmanlı kitap kültürüyle ilgili herhangi bir kitap bulunmadığı gibi makale sayısı da oldukça sınırlıdır.” <http://dijitalhayat.tv/dijital-dunya/dijital-kultur/dijital-cagda-yok-olan-kitap-kulturu-klasik-cagda-nasildi>

masa osmanlı site:dergipark.ulakbim.gov.tr

Türklerde Oturma Mobilyası

Masada Çalışma Ne Zaman Başladı Osmanlı

"Osmanlı Toplumunda Masa"

ÖNERİLER

Tez hazırlanmalı.

Kütüphanelerimizde masalar ve iskemlelerin ergonomik olmasının büyük önemi.

Masada çalışmak / okumak konulu denemeler yazılabilir.

NOTLAR

Neden sonuç ilişkisini doğru analiz etmeli. “Masa kullanmadığımız için yazılı kültür gelişmedi” şeklinde görüş doğru olmaz.

Okuma davranışında masa

Kitap okuma kültürümüz konulu yayınlarda masa.

TARANDI

masa site:www.underkucukerman.com

http://www.dergimakale.com/index.php?p=Articles&art_title=masa&q=masa&rec_per_page=100

<http://www.skylife.com/tr/>

osmanlı masa site:www.skylife.com/tr/